

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K
J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Ivo Pospíšila, soudce JUDr. Josefa Baxy a soudkyně JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **J. M.**, zastoupen JUDr. Luciou Madleňákovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Nádražní 381/9, Mohelnice, proti žalované: **Vězeňská služba ČR, Vazební věznice Hradec Králové**, Hradební 860, Hradec Králové, zastoupena Mgr. Zbyškem Malíkem, advokátem se sídlem Střelecká 672, Hradec Králové, o žalobě na ochranu proti nezákonnému zásahu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 1. 2022, č. j. 31 A 32/2020 - 107,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- IV.** Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Lucie Madleňákové, Ph.D., advokátce, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti a náhrada hotových výdajů ve výši 8.228 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :**I. Vymezení věci**

[1] Žalobce vykonává trest odnětí svobody ve věznici Mírov. Je nekuřákem, který měl být v průběhu eskortování do Vazební věznice v Hradci Králové i přes svůj výslovný nesouhlas dne 18. 6. 2020 umístěn na kuřáckou celu. To se stalo navzdory záznamu v jeho dokumentaci v systému VIS o tom, že je astmatik a nekuřák. Přesto byl na jeho celu následující den umístěn spoluvězeň kuřák. Pracovníci vězeňské služby v den umístění žalobce na celu podle jeho tvrzení reagovali tak, že je jeho stížnosti nezajímají a že je na cele sám. Spoluvězeň žalobce pravidelně

kouřil a žalovaná žádostem o přemístění žalobce nevyhověla. V tomto jednání spatřoval žalobce nezákonný zásah, a proto se domáhal žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“) určení, že jednání žalované bylo nezákonným zásahem.

[2] Krajský soud provedl listinné důkazy zaznamenávající výslech osob konajících službu v době přemístění žalobce do Vazební věznice v Hradci Králové a také v době jeho následného pobytu. Všichni shodně uvedli, že žalobce si po celou dobu na pobyt v cele s kuřákem nestěžoval. Dále soud zjistil, že cely ve věznici jsou stavebně-technicky zařízeny tak, aby byly jak kuřácké, tak nekuřácké. Výlučně kuřácká cela tak v případě této věznice neexistuje a záleží pouze na jejich aktuálním obsazení, zda kuřáky či nekuřáky. Pokud jde o záznam v systému VIS, zjistil soud, že je často neaktuální, neboť se do něj informace zaznamenávají při nástupu odsouzeného k výkonu trestu. Poté se ale mohou preference odsouzených měnit a někteří začnou znovu kouřit či přestanou. Proto se informace zjišťují znovu při příjezdu do věznice v rámci mezikrajových eskort. Spoluvězeň žalobce vypověděl, že si nevybavuje, že by si žalobce stěžoval na to, že je umístěn na cele společně s kuřákem. S žalobcem vycházel bezkonfliktně.

[3] Krajský soud následně uvedl, že žaloba není důvodná. Podle § 23 odst. 7 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád trestu odnětí svobody, se kuřáci umístí odděleně od nekuřáků na základě jejich vlastní žádosti. Aby bylo možné konstatovat nezákonný zásah, muselo by být postaveno najisto, že žalobce požádal o umístění do cely s nekuřákem. To však z provedeného dokazování nevyplývá. Současně se nepodařilo prokázat, že by při eskortě do věznice dne 18. 6. 2020 žalobce sdělil, že je nekuřák. Cela č. 117, na niž byl žalobce umístěn, může sloužit jako kuřácká i nekuřácká. Žalobce se tak mýlil, jestliže tvrdil, že byl umístěn na kuřáckou celu. Dne 19. 6. 2020 k němu byl umístěn kuřák. Žalobce v písemném podání krajskému soudu sdělil, že tuto situaci řešil, ale nebylo mu vyhověno. Při jednání před krajským soudem následně tvrdil, že vychovatelům žalované nevěří, neboť ve věznici Mírov má svého vychovatele, kterému důvěřuje. Na druhé straně zaměstnanci žalované a žalobcův spoluvězeň vypověděli, že žalobce nikoho z vychovatelů o nic nežádal. Krajský soud nepovažoval za stěžejní zjišťovat zdravotní stav žalobce, neboť nebyl pro věc rozhodující. Stejně tak nebylo třeba zjišťovat informace ze systému VIS, neboť pro umístění odsouzených na cely není záznam v tomto systému rozhodující. Zaměstnanec žalované pak soud nevyslychal, neboť provedl záznamy jejich výpovědí zaznamenaných v rámci šetření žalovanou. Výslech navrženého svědka vychovatele Trundy soud neprováděl, neboť nebylo zřejmé, jak by jeho výpověď mohla přispět k objasnění věci. Z podání žalobce nevyplývalo, že by pan Trunda byl přímým svědkem umístění žalobce na celu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, a to z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel byl krajským soudem osvobozen od soudních poplatků, avšak mu nebyl ustanoven zástupce z řad advokátů. Žalovaná naopak právní zastoupení měla. V tom spatřuje porušení práva na spravedlivý proces, neboť krajský soud mezi stranami vytvořil nerovnost. Zástupce žalované se mohl v jednacím sále radit s advokátem. Stěžovatel naproti tomu jednal s krajským soudem prostřednictvím videokonference a měl tak komunikační bariéru. Další pochybení spatřuje stěžovatel v nevyslechnutí jeho matky, která mohla dosvědčit, že žalované telefonovala a snažila se sdělit, že stěžovatel je nekuřák. Pokud jde o stěžejní argument krajského soudu, totiž že odsouzení jsou na (ne)kuřácké cely umístěni na žádost, má stěžovatel za to, že tato podmínka se váže pouze na „domovskou věznici“, v níž je zařazen k výkonu trestu odnětí svobody. Taková podmínka se však nevztahuje na věznici, kam je dočasně eskortován.

pokračování

V každém případě se žádost odsouzeného eviduje v systému VIS, který je následně přístupný všem pracovištím Vězeňské služby. Informace ve vnitřním systému se periodicky aktualizují a má se za to, že tam obsažené informace jsou ke dni nahlížení pravdivé a aktuální. Informace o tom, zda je odsouzený kuřák či nekuřák, je dále obsažena v osobní kartě odsouzeného, která je k dispozici eskortě. Tato informace je také uvedena v eskortním příkazu. Stěžovatel tak má za to, že stačilo vůli nebýt umístěn na celu s kuřákem projevit při prvním nástupu k výkonu trestu. Následně se jeho preference nezměnily a informace tak byla aktuální. Status „kuřáka“ totiž do systému zaznamenává pouze „domovská věznice“. Žalovaná si tak vytvořila správní praxi, aby nemusela tutéž informaci zjišťovat opakovaně. Je pak absurdní tvrdit, že informace ve VIS jsou neaktuální. Po prověření nynější situace stěžovatel následně nikdy nebyl umístěn na kuřáckou celu. To plyne z šetření Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové. Navíc ostatní věznice, kde byl stěžovatel umístěn, si relevantní informace zjišťují z výše uvedených zdrojů. Z těchto důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že stěžovatelovo právo na spravedlivý proces krajský soud neporušil. Stěžovatel rozumí česky a navíc kvalita jeho podání krajskému soudu svědčila o tom, že je schopen před soudem jednat i bez právního zastoupení. Co se týče použití videokonference podle § 102a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), je možné v případě, že o to požádá účastník, či pokud je to podle soudu účelné. V tomto případě krajský soud považoval videokonferenci za účelnou. Krajský soud současně zdůvodnil, proč neprovedl výslech svědků navržených stěžovatelem. Věcně se žalovaná ztotožňuje s názorem krajského soudu. Vyhláška č. 345/1999 Sb. říká, že umístění odsouzených do (ne)kuřáckých cel probíhá na jejich vlastní žádost. Žalovaná není povinna kontrolovat zápis o kuřáckých preferencích odsouzených ze systému VIS. Stěžovatel se mylí, pokud uvádí, že informace o (ne)kuřáctví je uvedena v eskortním příkazu, popř. ve zdravotní dokumentaci eskortovaného. V eskortním příkazu tato informace uvedena není a ke zdravotní dokumentaci nemají příslušníci vězeňské služby v případě umístění odsouzených při provádění eskortě přístup. Žalovaná navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil splnění zákonných podmínek řízení o kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Poté přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že **není** důvodná.

[7] Stěžovatel v kasační stížnosti uvedl jako jeden z důvodů také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Jelikož je tato kasační námitka pouze prostým odkazem na zákonné ustanovení a Nejvyšší správní soud by se jí musel zabývat i bez návrhu, vypořádal ji s ohledem na absenci podrobných důvodů stručně. Nepřezkoumatelná jsou taková rozhodnutí, z nichž není zřejmé, jakými úvahami se soud při hodnocení skutkových a právních otázek řídil (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52). Nepřezkoumatelný je také rozsudek, ve kterém soud opřel své rozhodnutí o skutečnosti v řízení nezjišťované či zjištěné v rozporu se zákonem (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75). Nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů je i takový rozsudek, jehož odůvodnění si vnitřně odporuje (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 76). Podle Nejvyššího správního soudu však takovými vadami napadený rozsudek netrpí. Krajský soud provedl listinné důkazy

a zdůvodnil, proč není třeba přistoupit k výsledku týchž osob, jejichž svědecké výpovědi jsou mezi těmito důkazy. Současně uvedl, proč odmítl důkazní návrhy stěžovatele. Stěžejním důvodem zamítnutí žaloby je, že se stěžovateli nepodařilo prokázat, že o umístění do cely s nekuřákem žádal a nebylo mu vyhověno. Rozsudek krajského soudu je tedy srozumitelný, založený na seznatelných důvodech, a proto je přezkoumatelný.

[8] Pokud jde o námitku porušení práva na spravedlivý proces spočívající v tom, že krajský soud provedl jednání prostřednictvím videokonference, není důvodná. Jak uvedl žalovaný, podle § 102a odst. 1 o. s. ř. může soud nařídit videokonferenci, je-li to účelné. S ohledem na skutečnost, že stěžovatel je zařazen k výkonu trestu odnětí svobody ve věznicí Mírov, která je vzdálena dvě hodiny jízdy od sídla krajského soudu, bylo nařízení videokonference zjevně účelné. Podle rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ze dne 5. 10. 2006, *Marcello Viola proti Itálii*, č. 45106/04, není v rozporu s právem na spravedlivý proces nařízení videokonference, jestliže soud zajistí, aby byly dodrženy ostatní složky práva na spravedlivý proces (kontradiktornost, možnost se k věci vyjádřit, klást dotazy případným svědkům, činit důkazní návrhy). Ze záznamu jednání plyne, že stěžovatel se soudem komunikoval a taktéž nevznikly technické potíže při přenosu obrazu či zvuku. Ve výše uvedeném případě navíc Evropský soud pro lidská práva připomněl, že eskortování určitých vězňů obnáší zvýšená bezpečnostní opatření kvůli riziku útoku či útoku. Ze spisového materiálu žalované pak vyplývá, že stěžovatel byl odsouzen za zvlášť závažný zločin vraždy k trestu odnětí svobody v trvání 15 let. Proto krajský soud nepochybil, pokud považoval za účelné, aby stěžovatel jednal se soudem prostřednictvím videokonference. V budoucnu by však bylo vhodné, aby krajský soud v dalších věcech, alespoň stručně, uvedl důvody nařízení videokonference. Pokud jde o námitku, že žalovaný byl zastoupen advokátem a stěžovateli advokát krajským soudem ustanoven nebyl, čímž mezi účastníky soud vytvořil nerovnost, nelze stěžovateli přitakat. Kvalita žaloby byla dostačující k tomu, aby stěžovatel účinně hájil svá práva, neboť nynější věc nebyla skutkově ani právně složitá. Tato námitka tedy není důvodná.

[9] Stěžovatel také spatřuje porušení práva na spravedlivý proces v tom, že nebyli vyslechnuti jím navržený svědci. Zejména jeho matka. Stěžovatel však krajskému soudu výslech svojí matky nenavrhoval. V podání označeném jako „Návrh žalobce na provedení důkazů“ navrhl žalobce výslech pana Trundy, který však nijak neodůvodnil. Nadto není zřejmé, jak by výslech matky žalobce mohl prokázat to, že stěžovatel vůči žalované skutečně projevil vůli být umístěn na cele s nekuřákem.

[10] Stěžovatel dále uvedl, že informaci o tom, že je nekuřák, musel sdělovat pouze jednou, a to při nástupu do „domovské věznice“, tedy věznice, v níž vykonává trest odnětí svobody. Ostatním věznicím je informace dostupná v systému VIS. Současně je dostupná i v eskortním příkazu. Toto tvrzení však žalovaná popřela a současně neplyne ani z obsahu správního spisu, který byl žalovanou veden při prošetřování postupu zaměstnanců věznice. Pokud jde o námitku, že platí vyvratitelná domněnka správnosti a aktuálnosti údajů v systému VIS, ze zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, a z prováděcí vyhlášky č. 345/1999 Sb., taková skutečnost nevyplývá. Současně z těchto předpisů ani neplyne povinnost žalované ověřovat v systému, zda je odsouzený kuřákem či nikoliv. Znění vyhlášky navíc odporuje i stěžovatelově teorii, že žádost o umístění odděleně od kuřáků podle § 23 odst. 7 vyhlášky postačí sdělit pouze jednou, a to při nástupu výkonu trestu do „domovské věznice“. Z dokazování navíc vyplynulo, že ústní žádosti je dána preference, neboť údaje v systému VIS mohou být zastaralé s ohledem na to, že někteří odsouzení začnou či přestanou kouřit v průběhu výkonu trestu. Umístování do cel podle kuřáckých preferencí se tak děje na základě ústní žádosti,

pokračování

nikoliv na základě údajů v systému. Praxe žalované zjevně spočívá v tom, že se odsouzeným poskytuje benefit vyjádřit při eskortě do jiné věznice jejich aktuální preferenci ohledně kouření.

[11] Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že věznice představuje uzavřené prostředí, které je řazeno mezi tzv. totální instituce, v nichž mimo jiné panuje „mocenská“ nerovnováha mezi odsouzenými a vychovateli. Přesto však platí zásada volného hodnocení důkazů soudem, a jestliže ze svědeckých výpovědí pracovníků žalované a spoluvězně stěžovatele vyplynulo, že stěžovatel ničeho nežádal a nesdělil, že je nekuřák, nelze než souhlasit se závěrem krajského soudu.

IV. Závěr a náklady řízení

[12] Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a s ohledem na to ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[13] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, a proto mu nevzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, která byla v řízení o kasační stížnosti úspěšná a byla zastoupena advokátem, pak soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Předně sama žalovaná výslovně uvedla, že náhradu nákladů řízení nepožaduje a Nejvyšší správní soud má navíc i za to, že pracovníci žalované jsou nejlépe schopni vysvětlit podstatu jejich činnosti a obhájit své kroky, a proto i případné náklady žalované nad rozsah její běžné úřední činnosti nejsou účelné.

[14] Usnesením ze dne 29. 3. 2022, č. j. 1 As 44/2022 - 14, Nejvyšší správní soud ustanovil stěžovateli zástupkyní JUDr. Luciu Madleňákovou, Ph.D., advokátku se sídlem Nádražní 381/9, Mohelnice. Podle § 35 odst. 10 část věty první za středníkem s. ř. s. platí v takovém případě hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce stát. Podle § 7 bodu 5 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), náleží ustanovené zástupkyni stěžovatele odměna za dva úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu (převzetí a příprava zastoupení, včetně první porady s klientem, písemné podání ve věci samé - doplnění kasační stížnosti) ve výši 6.200 Kč (2 x 3 100 Kč) a podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu náhrada hotových výdajů v paušální částce 600 Kč (2 x 300 Kč), celkem tedy 6.800 Kč. Jelikož je advokátní kancelář, v níž je ustanovená zástupkyně advokátkou, plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o tuto daň ve výši 21 %. Celkem tedy Nejvyšší správní soud přiznal ustanovené zástupkyni odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů ve výši 8.228 Kč. Částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. června 2022

JUDr. Ivo Pospíšil
předseda senátu